Criza universului domestic

Spre finalul ei, stagiunea '87—'88 a oferit publicului ieșean o reîntîlnire cu D. R. Popescu, dramaturg la care s-au oprit opțiunile Naționalului — nu de puține ori în ultimii ani. Textul ales de Bogdan Ulmu (regizor și scenograf) se circumscrie problematicii generale a pieselor semnate de D. R. Popescu ; de data aceasta însă, universul socio-moral își restrînge coordonatele, zona de investigație fiind una de tip domestic, familial. Asistăm deci la un moment de criză conjugală — nimic nou, nimic senzațional —, la clipa în care femeia (tipul ușor schematic al mamei și soției devotate trup și suflet), obosită de monotonia mirosind a ceapă și fasole a vieții sale, plictisită să tot aștepte un soț mereu prins în rezolvarea unor probleme urgente, mai mult ale obștei decît ale sale, pare să se trezească dintr-o amorțeală îndelungată. Și cum orice dezmorțire doare, Emilia e cuprinsă parcă de frisoanele întrebărilor, ale neputinței și refuzului de a mai accepta platitudinea frazelor unui soț obișnuit să răspundă practic, în acest fel, de esența însăși a personalității sale. Se pune astfel în mișcare angrenajul unui proces pe de o parte distructiv (Emilia tinde să rupă orice legătură cu trecutul, cu viața alături de Silviu), pe de alta — paradoxal ! creativ, sau, mai corect spus, re-creativ rememorarea trecutului alături de soțul ei, tentativa de evadare în brațele epicureicului Horia naște în sufletul femeii melancolie mai întîi, tulburare, mai apoi și, în final, certitudinea unor sentimente și trăiri reale, durabile, indestructibile. Timpul, iată o a cincea prezență în spectacol, pe lîngă cele patru personaje existente, o dimensiune căreia regizorul Bogdan Ulmu i-a acordat — și pe bună dreptate, căci textul oferea cititorului avizat șansa de a descoperi importanța elementului temporal — o atenție deosebită, montînd, deasupra cadrului de desfășurare a acțiunii, două angrenaje de orologiu care, imobile pînă aproape de final, încep a se roti timpul, o dată momentul de criză depășit, o dată găsită soluția reînscrierii vieții pe coordonatele știute, își reia curgerea liniștit, depășind amintiri care țes fire nevăzute între oameni. Așa se explică și faptul că spectacolul poartă titlul **Timp în doi**, D. R. Popescu oferind, ca de obicei, mai multe versiuni (sugestii) **Timp în doi** sau **Horia** sau **Lapte de pasăre**. Să adăugăm că amintitele mașinării ne-au sugerat, la un moment dat, și o idee, să-i spunem, spațială : două enorme biciclete pe care Emilia și Silviu parcurg, alături, același drum. Același timp, același drum, în doi. Aceleași amintiri, aceleași viitor, aceiași ei doi.

Apariția celui de-al treilea personaj, Horia, introduce în spectacol o notă specifică teatrului lui D. R. Popescu : ambiguitatea ca rezultat al amestecului dintre real și imaginar, dintre cotidian și visare, dintre concret și proiecțiile lăuntrice ale personajelor. Spectatorul este lăsat să decidă singur, conform potențelor sale creative, imaginative, care este, în realitate, statutul acestui personaj. Sigur că, o dată scena uciderii lui Horia de către Emilia consumată, o dată ce șocul primei uimiri se estompează, spectatorul va realiza că el, amantul doritor de iubire, conservat prin iubire, adept al faimosului „carpe diem", nu reprezintă decît o omenească evadare feminină în posibil, în dezirabil și, în cele din urmă, în derizoriu.

Emilia, în interpretarea convingătoare, nuanțată a Despinei Marcu, se autotestează, se caută pe sine prin Horia, lepădîndu-și capotul de gospodină și intrînd — albă și întinerită — în lumea presărată cu flori — rupte din propria-i grădină — pe care i-o oferă iubitul (noul, inéditul) visat. Actrița parcurge cu eleganță claviatura

---

TIMP ÎN DOI de D. R. POPESCU ● TEATRUL NAȚIONAL „VASILE ALECSANDRI" din IAȘI. ● Data premierei : 18 iunie 1988 ● Regia și scenografia : BOGDAN ULMU ● Distribuția : DESPINA MARCU (Emilia) ; FLORIN MIRCEA (Silviu) ; ADI CARAULEANU (Horia) ; DORINA CRIȘAN-RUSU (Pianista).

https://biblioteca-digitala.ro

rolului, părîndu-ne mai convingătoare în momentul „reîntineririi", al duioaselor redescoperiri, al dorinței neîncrezătoare, ușor complexate.

Mai constant ca evoluție actoricească ni s-a părut Florin Mircea, un Silviu cam obtuz, sufocant în repetatele sale incursiuni verbale prin zonele mediocrității, plictisitor în graba sa de a strivi ceapa și de a strînge, ca factor competent, sfecla rămasă pe cîmp, dar și speriat — trecător, ce-i drept — de eventualitatea ca soția sa-l părăsească ; același Silviu pronunță cuvintele clar, răspicat, sigur de sine cînd îi citează pe alții, domolindu-le în clipele cînd, din adîncul încețoșat al amînturilor și trăirilor sale, își fac loc, fragile, melancolice ori revoltate, secvențe obsedante ale trecutului său.

Ca interpret al unui personaj imaginat, visat, construit de dorințele refulate ale unei femei trecute de prima tinerețe, Adi Carauleanu a găsit soluțiile optime în conturarea unui erou cu un statut nu foarte comod. Evitînd capcanele unei posibile viziuni „donjuaneștl", Adi Carauleanu modulează fără efort tonalități aspre și ironice, duioase și mieroase, fiind, rînd pe rînd, amant cuceritor și bărbat plictisit. Personajul cîștigă în credibilitate — aceasta mai ales datorită interpretului — în două momente pe cît de diferite ca realizare și conținut, pe atît de strîns unite în definirea lui : momentul Orfeu și momentul evocării eșecului său conjugal.

Se pare că sarcinile multiple cu care regizorul a supraîncărcat-o, pe lîngă aceea de compozitoare (autoare a unei muzici de scenă cam languroase), au pus-o în dificultate pe Dorina Crișan-Rusu la prima ei apariție pe scena Naționalului ; ea e pianistă, șpicheriță, raisonneur al celorlalte personaje, milițian. Mai ales în cea din urmă postură, e distonantă și deranjantă. Credem că soluționarea acestei probleme, precum folosirea cu adevărat funcțională a unor simboluri scenice (omul de zăpadă, spre exemplu), ar spori calitatea spectacolului, altfel plăcut și calmant.

Anca-Maria RUSU

Accentele necesare

Fără îndoială, Tudor Popescu știe să construiască o acțiune, să adauge elementul de neprevăzut care tensionează întîmplările, dar marele său merit constă în capacitatea de a crea caractere, de a contura tipuri umane diverse, uneori pitorești. Este ceea ce a exploatat cu prisosință regizorul Constantin Codrescu, avînd, în primul rînd, posibilitatea unei distribuții adecvate, pe care o conduce cu mînă sigură, punînd accentele necesare pentru nuanțarea intrigii.

Lupta disperată între dragostea pătimașă și contopirea într-un ideal uman prilejuiește actriței Carmen Petrescu (Sorana) impresionante schimbări de registru ; cu reală forță dramatică, ea trece prin întreaga gamă de sentimente, de la iubire la ură, de la gelozie la devoțiune. Anton Filip (Petru) întruchipează tenacitatea eroului anonim, spiritul de sacrificiu fără ostentație, crezul fierbinte într-o lume nouă, mai bună, dar și prudența necesară a celui nevoit să ducă lupta în condițiile ilegalității. Creînd un tip în aparență cenușiu, Victor Ianculescu (Nica) este mai convingător în prima parte, afișînd masca bonomiei, dar momentul demascării sale e aproape ratat. Își revine spre final, cînd disperarea îl împinge spre o atitudine mai umană. Într-adevăr pitoresc, plin de savoare, Constantin Cotimanis (Dridea) a compus un agent al siguranței brutal, fără scrupule, cu inteligență și o bună doză de autoironie.

Muzica originală, discretă, dar insinuantă, compusă de Timuș Alexandrescu devine un util comentariu sonor, ajutînd la plasarea spectacolului în epocă și la menținerea ritmului său interior.

Mihai CRIȘAN

DEPARTE DRAGOSTEA SE-ASCUNDE (SORANA) de TUDOR POPESCU • TEATRUL DIN SFÎNTU GHEORGHE • Data premierei : 12 octombrie, 1988 • Regia : CONSTANTIN CODRESCU • Scenografia : LAVINIA DIMA • Muzica : TIMUȘ ALEXANDRESCU • Distribuția : CARMEN PETRESCU (Sorana) ; ANTON FILIP (Petru) ; VICTOR IANCULESCU (Nica) ; CONSTANTIN COTIMANIS (Dridea).

https://biblioteca-digitala.ro